

Se f. ö. *Slag-* ell. *Puls-*, *Blod-*, *Sug-*, *Mjolk-* *åder*. *Liten*, *stor å*. *Öppna å-n på någon*, *stå* ell. *låta å*, se *Åderlåta*. *Låta sig å*, ell. *låta öppna å-n*, *låta åderlåta sig*. — 2) (bot.) Grenad blodnerv. — 3) Långt, smalt streck i jorden eller i berg, innehållande andra ämnen än deromkring befintliga. — 4) Malmförande eller mineralhaltigt streck i en grufva. Grufvåder, Malmåder, Silfveråder, &c. — 5) Vattenledande, helt smal kanal eller rör under jorden. Vattenåder, Källåder. — 6) Långt, smalt, buktigt eller slingrande streck i trä eller sten. *Sten med guldådror*. — 7) (fig.) *Poetisk å*, se *Skaldeåder*.

ÅDERBAND, n. 3. eller

ÅDERBINDA, f. 1. Band af omkring en tums bredd, som begagnas till ombindning vid åderlätning.

ÅDERBRÅCK, n. 3. Utsvällning af en blodåder till mjuka knölar, som försvinna vid påtryckning, men återkomma, så snart tryckningen upphör.

ÅDERHINNA, f. 1. (anat.) 1) En af ögats hinnor, hvilken ger pupillen dess svarta utseende och tjänar att hindra ljusstrålarnes studsning och kringspridande i ögat. — 2) Den yttre, tjockare hinnan på äggskalet, vid hafvande tillstånd.

ÅDERJERN, n. 3. Se *Snäppare*.

ÅDERLÅTA, v. a. 3. (böjes som *Låta*) 1) Öppna en blodåder, i ändamål att aftappa en viss myckenhet blod ur kroppen. *Å någon på armen*, *på foten*, *på halsen*, *på linningen*. — 2) (fig.) Åhända en stor summa penningar; äfv. ådraga stor penningförlust. — *Åderlåtande*, n. 4. o. *Åderlätning*, f. 2.

ÅDERLÅTARE, m. 3. En som är öfvad i och utöfvar konsten att låta åder.

ÅDERSVULST, m. 3. Utsväldt ställe på en åder.

ÅDESYSTEM, åd'r-systäm, n. 3. Samtliga ådrorna i en mennisko- eller djurkropp.

ÅDIG, a. 2. (pop.) *Å*, på, fiken efter, begärlig på.

ÅDRA, å'dra, f. 1. I. Bättre *Åder*.

ÅDRA, å'dra, v. a. 1. II. 1) Göra ådrig. — 2) Döda medelst ådrornas öppning. *Å missfoster*.

ÅDRA, å'dra, III, eller

ÅDRAGA, v. a. 3. (böjes som *Draga*) Förorsaka, tillskynda, skaffa på halsen. *Å någon ledsamheter*, *förtret*. *Delta har å-git honom en process*, *mycken kostnad*. *Hans beteende har å-git honom förakt*. *Å sig hat*, *en sjukdom*. *Å sig skuld*. *Å sig ens uppmärksamhet*.

ÅDRIG, a. 2. 1) Full af ådror. *Å-t trä*. *Å stenart*. — Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: *Hvit-*, *Gul-*, *Svart-*, *Guld-*, *Småådrig*, m. fl. — 2) (bot.) *Å-t blad*, grenigt nervigt.

ÅDRIGHET, f. 3. Ådrig beskaffenhet; ådror (i trä ell. sten).

ÅDÖMA, v. a. 2. Döma till. *Å någon straff för en öfverträdelse*. *Han har blifvit å-md arrest*.

ÅFVAN, m. fl., se *Ofvän*, &c.

ÅGÄSSLIG, a. 2. (pop.) Kinkig, veklig, peplig. — *Ågässlighet*, f. 3. — *Ågässligt*, adv.

ÅH, int. (fr. *Oh*) 1) Uttrycker: a) Förvåning. *Åh, det är möjligt?* *Åh, gubevars!* *Åh, jag måtte säga!* — b) Likgiltighet, bekymmerlöshet. *Åh, det är inte så farligt*. *Åh lappri!* *Åh, tja inte derom*. — c) Förnekande, bestridande. *Åh, inte är jag så gammal*. — d) Harm, hot. *Åh, nu ljuger du*. *Åh, vet hul!* — e) Nyttjas,

för att uttrycka högre grad af känsla, sinnesrörelse, eller gifva meningen ett stegradt uttryck. *Åh, så dumt!* *Åh kors, tro ej det*. *Åh bevars, det vill jag visst inte*. — 2) Uttrycker, i förening med *ja*, *jo*, *nej*, någonting midt emellan mycket och litet, godt och dåligt, o. s. v. *Har ni fått mycket fisk?* *Åh ja*. *Ni får ju väl nu?* *Åh ja*. *Mår ni inte väl?* *Åh jo*. *Är ni ledsen?* *Åh nej*. *Man prisar hennes godhet*. *Åh ja, inte är hon elak*. — *Åh ja, åh nej*, uttrycker ofta blott ett stegradt *ja*, *nej*, t. ex.: *Åh ja, nog har han blifvit belönt*. *Det är ett nöje säger du; åh nej, det är en plåga*. — *Åh nej*, säges äfven ofta, för att uttrycka förvåning vid en oväntad nyhet, t. ex.: *Har du hört, att han blifvit afsatt?* *Åh nej!* Likaså nyttjas äfven *Åh aldrig!* *Åh inte!* Dessa trenne uttryck kunna återgifvas med: *Hvad hör jag?* är det möjligt? De begagnas äfven, för att uttrycka hån, gäckeri, o. s. v., t. ex.: *Du skall få stryk*. *Åh nej, säger du det?* *Akta dig, att jag inte blir ond*. *Åh aldrig!* *Jag skall i vår fara till Australien*. *Åh inte!*

Anm. För bem. 2 har *Åh* alltid tonen.

ÅHÅ! åhå!, int. Se *Håhå!* och *Aha!*

ÅHÅGA, å'håga, f. 1. Håg, lust, åtrå, flit, ifver. *Stark å*. *Hans å*, står till ett pastorat. *Min största å*, skall blifva att förtjena er tillgifvenhet.

ÅHÅGAS, v. d. 1. Hafva stor lust att göra något.

ÅHÅGSAM, a. 2. (föga brukl.) Flitig, ifrig.

ÅHÖRA, a. oböjl. *Å vittne*, som blott af andra hört, hvad det har att berätta.

ÅHÖRA, v. a. 2. Höra på, höra, afhöra. *Å en predikan*.

ÅHÖRARE, m. 3. — ARINNA, f. 1. En som åhör något (tal, predikan, o. s. v.). *Å-rne i kyrkan*, på ett auditorium.

ÅKA, v. n. 3. Impf. *Åkte* o. (i landskapsmål) *Ok*. Sup. *Åkit*. Part. pret. *Åken*. 1) Färdas på vagn eller annat åkdon. *Å i vagn*, på slåde. *Man kan ej å den vägen*. *Han tål ej att å*. *Komma å-nde*. *Å efter fyra hästar*. *Å upp-före, utföre en backe*. (Fig. fam.) *Å och vända* ell. *köra och vända*, skicka sig slugt i alla omständigheter. *Å och vända med någon*, narra någon med fagert snack; veta att så ställa sig med någon, att man vinner sin afsigt. (Fig. pop.) *Thor* ell. *Gogubben* ell. *Gofar åker*, åskan går. — *Å fast*, fastna med vagn, slåde o. s. v., under åkning. *Å förbi*, *in*, *néd*, *undan*, *upp*, *ut*, i vagn eller slåde fara förbi, &c. *Å ut att promenera*. *Å på*, se *Köra på*. — 2) Skrida, glida, halka, slinta. *Å in*, *néd*, *undan*, *upp*, *ut*. *Stenen åker undan*. *Å på skridskor* ell. *å skridskor*, skriallande fortskaffa sig på is medelst skridskor, bundna under fötterna. — *Å kan-de*, n. 4.

ÅKALLA, v. a. 1. Bönfallande kalla till hjälp. *Å Gud*. *Å mig i nödens tid*, så vill jag hjälpa dig, och du skall prisas mig, säger Herren.

ÅKALLAN, f. sing. indef. eller

ÅKALLANDE, n. 4. eller

ÅKALLELSE, f. 3. Anropande om hjälp.

ÅKARE, m. 3. En, hvars yrke är att emot betalning köra varor för andras räkning, med enspännigt åkdon fortskaffa personer, forsla sand, gatsmuts o. s. v. *Å som kör med schås, droška, långkärra*. *Sandåkare*. — *Ss. Åkarhäst*, -schås.